

Gazeta Gdańska.

„Gazeta Gdańska” wychodzi 3 razy tygodniowo, a mianowicie we wtorek, czwartek i sobotę z dodatkami: Gwiazdka Niedzielną, Dom i kuchnia, Przyjaciel zdrowia, Robotnik, Rolnik i Przemysłowiec, Anioł Stróż, Wolne chwile i Dział powieściowy.

Prawdą a Bogiem!

Przedpłata na pocztę kwartalnie 1,25 mk., z odnośnieniem do domu przez listowego 1,49 mk., w Gdańsku 1 mk., z odnośnieniem do domu 1,25 mk. Ogłoszenia przyjmuje się po 15 fen. płatnych w Gdańsku od 6-ciołamowego wiersza petytowego. Adres: „Gazeta Gdańska” Danzig, Postschliessfach 188.

Telefon 2650.

Redakcja i ekspedycja: Grobla Przedmiejska (Vorstädtischer Graben) 49.

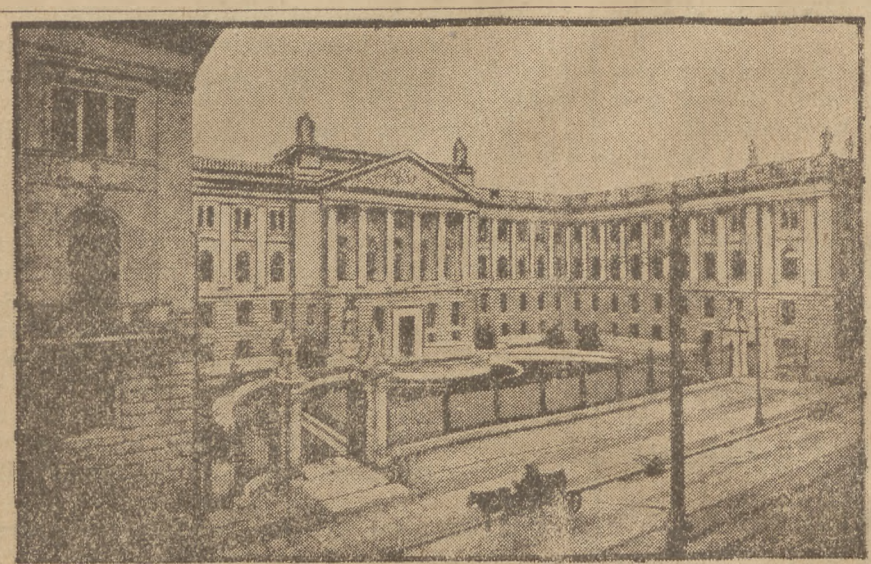
Telefon 2650.

Dziś Joachima.
Jutro Benedykta.

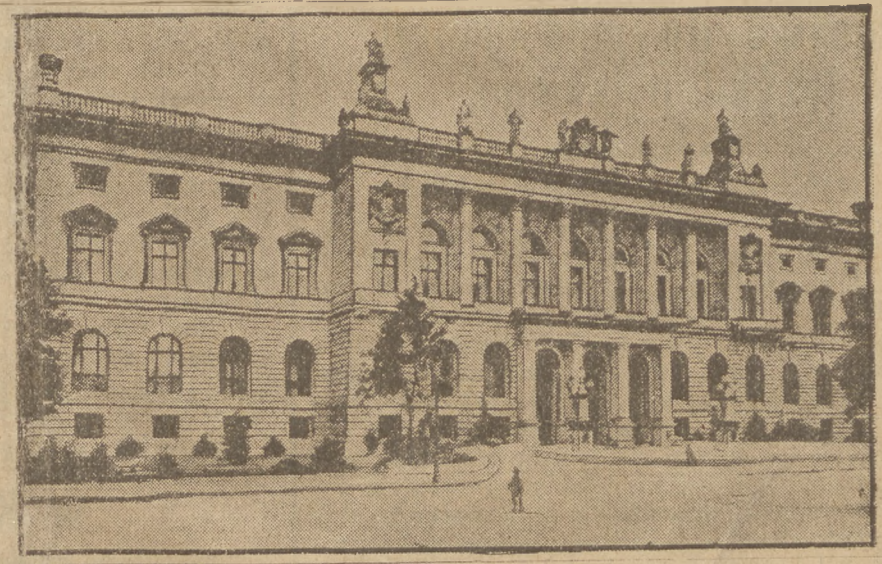
Niech będzie pochwalony Jezus Chrystus!

Dziś wschód słońca 6 6 zachód 6 10
Dziś wschód księżyca 4 42 zachód 2 48

Do zatargu izby panów z izbą poselską.

Gmach izby panów w Berlinie.

Gmach izby poselskiej w Berlinie.

Zasiadają w niej przeważnie dziedziczni członkowie szlachty pruskiej, którzy z okazji dykt wystąpili przeciwko izbie poselskiej. Tutaj wygłosił kanclerz Bethmann-Hollweg, jako pruski prezydent ministrów, w ubiegłą środę znamiennej mowę swoją przeciwko izbie panów, o czem pisaliśmy w poprzednim numerze.

Car rosyjski ustąpił.

Wedle doniesienia biura Reutersa car ustąpił z tronu, a następcą jego ogłoszono Wielkiego księcia Michała Aleksandrowicza.

Z nadchodzących nieustannie wiadomości trudno ocenić dalszy przebieg wypadków. W każdym razie zdaje się być pewnikiem, iż rewolucji nie wykonano, aby ponad głowami rządu przyjść do rychlejszego pokoju, lecz chyba odwrotnie. Bo sprężyną rewolucji zdaje się być stronnictwo kadetów, a ci byli zawsze za dalszem toczeniem wojny. Przewidując za tem rychłe porozumienie się z angielskim i francuskim ambasadorem w Piotrogradzie kierowników nowego rządu.

Wielki książę Michał Aleksandrowicz jest młodszym o lat 10 bratem dotychczasowego cara, który 22½ roku panował, aż doczekał się wystosowanego mu codopiero losu.

1 i pół godziny po wybuchu rewolucji w Petersburgu przyłączyła się do niej Moskwa, wreszcie Niższy Nowogród i Charków.

W Piotrogradzie otwarto wszystkie więzienia. Protopopow i Stürmer zostali podobno zamordowani.

Podróżni opowiadają, że znajdujące się w Finlandyi wojska z pewnością przyłączą się do rewolucji.

Zamieszkali w Kopenhadze Rosjanie z warstw wykształcenijszych są zdania, iż rewolucja wybuchła obecnie dlatego, że znienawidzony ogólnie Protopopow usiłował narzucić siebie za dyktatora i pokrzyżować tem wszelkie zamiary w uregulowaniu dowozu żywności i wszelkich reform.

Naoczny świadek rozruchów pietrogradzkich twierdzi, że hasłem wybuchu rewolucji było aresztowanie przedstawicieli robotniczych. Rewolucja zataczała coraz szersze koła, wzrastając podobnie do lawiny. W niedzielę równał się Piotrogród po bojowisku.

Jak obalono rząd w Rosyi.

Ludność Petersburga, wzburzona nieporządkiem w ruchu transportowym i dowozu żywności, od dłuższego czasu głucho szemrała przeciw rządowi, który za wszystko czyniła odpowiedzialnym. Rząd przewidując niepokoje, czynił obszerne zarządzenia dla utrzymania porządku. Między innemi zaproponował rozwiązanie Rady Państwa i Dumy. Te wszakże postanowiły dnia 11-go marca nie zastosować się do ukazu carskiego i obradować w dal-

Powrót ambasadora niemieckiego z Ameryki.

Hrabia Bernsdorff
w drodze do urzędu spraw zagranicznych przed obecnem mieszkaniem swoim, hotelem Esplanada w Berlinie.

szym ciągu. Ustanowiły one natychmiast Wydział wykonawczy z 12 członków pod przewodnictwem marszałka Rodzianki. Wydział ten ogłosił się tymczasowym rządem i wydał następującą odezwę:

Wobec trudnego położenia i wewnętrznego nieporządku, jaki zawdzięczamy polityce starego rządu, Wydział wykonawczy Dumy czuje się zniewolonym ująć w ręce swe porządek publiczny. W pełni świadomości powziętej uchwały, Wydział wyraża nadzieję, że ludność i wojsko pomogą mu w trudnem położeniu przy tworzeniu nowego rządu, któryby stosował się do życzeń narodu i cieszył się jego zaufaniem.

Wydział wykonawczy oparł się na zrewolucjonizowanej ludności stolicy i na załodze pietrogradzkiej, liczącej przeszło 30 tysięcy, która połączyła się z rewolucją, uwięziła ministrów i wsadziła ich do więzienia. Duma ogłosiła gabinet za nieistniejący. W trzecim dniu rewolucji cała stolica znajdowała się pod władzą Wydziału wykonawczego Dumy i wojska, które izbę popiera. Posła Engelharda, pułkownika sztabu generalnego, wydział wykonawczy wybrał komendantem Piotrogradu. Wydział wydał odezwy do ludności, do wojska, do kolei i banków, w których wzywa do podjęcia zwykłych zajęć. Posłowi Grońskiemu powierzono przejściowo kierownictwo Piotrogradzkiej Agencji Telegraficznej.

Rewolucja nie dąży do uzyskania pokoju.

(W. T. B.) W izbie gminnej powiedział Bonar Law, zawiadamiając o ustapieniu cara, że jest to dla Anglii ulga, iż ruch rewolucji nie dąży do uzyskania pokoju i że niezadowolenie z rządu nie zostało wywołane przez to, iż wojna toczyła się nadal, ale przez to, że nie prowadzono jej dość energicznie i skutecznie, jak tego się domagał naród. Dalej oświadczył Bonar Law, że według nadeszłych wiadomości straty w ludziach nie były znaczne i że zmiana rządu nastąpiła stosunkowo spokojnie.

Objawy radości z wybuchu rewolucji.

Z powodu wybuchu rewolucji przyszło w Moskwie do wielkich manifestacji radosnych. Utworzył się komitet wojskowy, aby przy pomocy brygad artylerji, pięciu pułków piechoty i tysięcy milicyantów utrzymać porządek. Aresztowano komendanta wojskowego jako też kilka tysięcy żandarmów i urzędników policyjnych. Więźniów politycznych wypuszczono na wolność.

Skład byłego rządu rosyjskiego.

Prezes ministrów Golicyn ujął ster rządów na początku roku bieżącego. Był on reakcjonistą, jak prawie wszyscy jego koledzy, a zarazem człowiekiem słabej woli. Duma też nie tyle jego nienawidziła, ile Protopopowa, ministra spraw wewnętrz-

nych, który był prawą ręką Stürmera i knuł wraz z nim zamiary zawarcia osobnego pokoju. W tym to celu rzekomo miał się spotykać w Sztokholmie z agentami niemieckimi. Jako minister policyi był on duszą oporu przeciwko dążeniom parlamentarnym większości Dumy, zyskującej w ostatnim czasie coraz większe poparcie w kraju. Dalej członkami gabinetu byli: minister wojny generał Biela-jew, minister marynarki Grigorowicz, minister finansów Bark, minister rolnictwa hr. Bobrinskij, minister sprawiedliwości Dobrowolskij, minister kolei żelaznych Krieger, minister handlu księżę Szachowskij i minister amunicji Guczkow.

Skład nowego rządu w Rosji.

(W. T. B.) Piotrogrodzka Agencja Telegraficzna donosi: Wydział wykonawczy dumy ogłasza następującą listę nowego gabinetu narodowego: Książę Lwow, marszałek związku ziemstw, został zamianowany prezesem ministrów oraz ministrem spraw wewnętrznych, poseł piotrogrodzki Miljukow ministrem spraw zagranicznych, poseł saratowski Keren-skij ministrem sprawiedliwości, wicemarszałek Dumy Uzkrasow ministrem komunikacji, poseł kostromski Konowałom ministrem handlu i przemysłu, profesor uniwersytetu moskiewskiego Manuilow ministrem szkolnictwa, członek rady państwa, były marszałek trzeciej dumy oraz prezydent zjednoczonych wydziałów zmobilizowanego przemysłu, Guczkow, ministrem wojny i tymczasowym ministrem marynarki, poseł piotrogrodzki Czingarew ministrem rolnictwa, poseł kijowski Tereszczenko ministrem finansów a poseł kazański Godnew kontrolerem państwa.

Odezwa do miłośników języka polskiego.

Kwestyonaryusz

w sprawie geografii wyrazów polskich.

W odczycie wygłoszonym w Poznaniu 14-go lutego r. b. na walnem zebraniu Towarzystwa Przyjaciół Nauk podnosiłem, że całkowiata naukowa gramatyka każdego języka składa się z przedstawienia nie tylko jego historii, ale też jego geografii, którą jest dyalektologia; wskazywałem, że badanie geograficznych różnic języka jest zupełnie tak samo ważne, jak badanie jego zmian historycznych. A jak do gramatyki, tak odnosi się to i do słownika: pełny naukowy słownik języka polskiego powstanie dopiero przez stopienie słownika średniowiecznego, którego przygotowanie w Akademii Umiejętności profesor Łoś daleko już posunął, dalej znaczenie rozszerzonego Lindego (nad czym się na razie w Polsce nie pracuje), wreszcie słownika gwar polskich, do którego pierwszą podstawę tworzy „Słownik” Karłowicza. Ale „Słownik gwarowy” Karłowicza nie wystarcza: obejmuje to tylko, co w tym zakresie znane było przed laty 20, oparty jest na tem tylko, co przygodnie niejako ogłoszono drukiem, a nie na umyślnych poszukiwaniach, nie uwzględnia wreszcie nadzwyczaj ważnej geografii wyrazów. Nad słownikami gwarowymi, któreby wszystkim tym warunkom odpowiadały, pracują za granicą akademie; tak na przykład wiedeńska z monachijską podjęły krótko przed wojną prace przygotowawcze do słownika dyalektów bawarskich, polegające na rozsyłaniu co dwa tygodnie do chętnych współpracowników kwestyonaryusza, opracowanego przez całe grono zawodowych językoznawców. Całość powstanie więc przez współpracę fachowców i szeroki kół miłośników języka.

Rozpoczynając obecnie pracę nad geografją wyrazów polskich, jedną z podstaw dla przyszłego wielkiego słownika gwarowego, zwracam się do Czytelników poczytnego pisma z prośbą o pomoc. Dla wielu z nich, stale mieszkających na wsi, pomoc ta ograniczy się niemal do napisania rzeczy znanej, chociaż — o ile nie pochodzi się samemu ze sfer ludowych — lepiej daną wiadomość sprawdzić u źródła, to jest u miejscowej ludności wieśniaczej; gdy się czerpie od służby dworskiej czy folwarcznej, trzeba się zawsze upewnić, czy nie ma się do czynienia z wpływem języka literackiego lub gwary sąsiedniej, skąd dany osobnik ewentualnie pochodzi. Oznaczenie geograficzne powinno być zupełnie ściśle, podające określoną wieś, a nie powiat lub okolicę miasta, bo nieraz w jednej stronie powiatu mówi się inaczej, niż w drugiej.

Na pierwszy raz proszę o odpowiedzi co do nazw trzech stworzeń skrzydlatych.

1) a. Jak w danej wsi nazywają koguta? Tu wyjaśniam, że przeważna część Wielkopolski jako też Śląsk mówią kokot, natomiast północno - wschodnia Wielkopolska, Kujawy, Kraina i przeważna część Prus Królewskich — kurak, ewentualnie po ludowemu kurok, wreszcie Kaszuby zwykle, zdaje się, kur; dokładne granice tych nazw można będzie wykreślić dopiero na podstawie licznych odpowiedzi. Ale nawet z okolic, gdzie naprzykład na pewno mówi się kokot, pożądane są wiadomości co do przenośnego użycia tych nazw, a mianowicie:

b. Czy obok kokota, kuraka... nie jest też używany wyraz kurek na oznaczenie rodzaju grzybów lub „kurka” u narzędzi gospodarczych, u beczki? Czy też nawet u beczki jest kokotek?

Czy znany jest lub był zwyczaj, że w wielkim tygodniu chodzili po wsi chłopcy ze sztucznym kogutkiem, i jak się on nazywał.

Z rosyjskiej widowni wojny.

Patrol tak zwanych „płomieniowców” wojska austriackiego. Skradają się one pod zasieki druciane. Jeden z żołnierzy ma na plecach zbiornik materiału palnego. Drugi kieruje płomieniem, zapalonym na końcu węża, który trzyma w rękę. Płomieniem tym podcina drewniane podpory i druty zasieków, pozabiając przez to przeciwnika obrony, jaką stanowi właśnie owe odrutowanie.

Przy b. i c. idzie o stwierdzenie, czy nie zachowały się szczątki dawniejszego istnienia nazwy kur.

2) Jak nazywają wilgę (orielus galbula)? Na zachodzie Polski obok wilgi, wywołgi... bywa też loguwola lub zofija, żofijo..., ale granice tych nazw dokładnie nie są znane.

3) Jak nazywają nietoperza: mętopyrz czy lato-pyrz (tak przeważnie w Wielkopolsce), czy też garcopyrz (Śląsk), szętopyrz (Prusy Królewskie)?

Zapisywać trzeba ściśle tak, jak mówi lud, nie troszcząc się o ortografię literacką. Odpowiedź przelać najlepiej od razu, nie zwlekając, kartką korespondencyjną pod adresem: Akademia Umiejętności w Krakowie (ulica Sławkowska) dla profesora K. Nitscha.

Inne pisma zaboru pruskiego uprasza się o powtórzenie tej odezwy.

Wynik składek dla Rodaków w Królestwie.

Niniejszem potwierdzamy, że Wydział Niesienia Pomocy w Królestwie na Prusy Zachodnie z siedzibą w Toruniu zebrał w pieniądzach od 1-go czerwca 1915 do 1-go stycznia 1917 mk. 54 730,92, z czego wydał na rozmaite zakupy dla bezdomnych, frachty, portorya, wynajem składnicy, obsługę i zapomogi bezdomnym mk. 48 362,73, tak że pozostało w kasie mk. 6368,19.

Odzież zebrało od 1-go czerwca 1915 do 1-go stycznia 1917 na 21 732 osób prawie 90 tysięcy sztuk bielizny, obuwia, pościeli i t. d.

Książki i raachunki tego wydziału poddałmy rewizji i potwierdzamy zgodność i dokładność książek, kwitów i dowodów.

Równocześnie składamy serdeczne podziękowanie wszystkim ofiarodawcom jak i kierownikom naszego wydziału za energiczną a tak owocną pracę podjętą w interesie naszego Komitetu.

Komitet niesienia pomocy w Królestwie Polskiem
L. Mycielski K. Brownstord.

Wokoło wojny.

Oredzie niemieckie z czwartku.

(W. T. B.) Zachodnie pole walki: Wobec dżdżystego powietrza ogień działowy w największej części odcinków pozostał słaby. W Szampanii nie rozwinęły się w naszym ogniu niszczyielskim ataki francuskie na północno - zachodzie stoku wzgórza 185, na południe od Ripont. Wycieczki wywiadowcze na obszarze rzeki Somme i na zachodnim brzegu Mozy, gdzie zniesiono za białego dnia dzięki energicznemu postępowaniu francuski posterunek połowy na południe od Cumieres, przyniosły nam pewną liczbę jeńców.

Wschodnie pole walki: (Front marszałka księcia Leopolda bawarskiego.) Pod Witomieżem nad Stochodem i pod Jamnicą na południe od Dniestru przeprowadziły oddziały wywiadowcze operacje z całkowitem powodzeniem. Przeszło 100 jeńców i kilka karabinów maszynowych i miotaczy min zdolano zabrać ze sobą.

Front macedoński: Po obu brzegach jeziora Prespa i na północ od Monastyrzu rzucili Francuzi także wczoraj w ataku znaczne siły z tem samem, w straty obfitującym niepowodzeniem jak dnia poprzedniego. Między Czerną i jeziorem Doiran odparto mniejsze ataki innych wojsk sprzymierzeńców. Pierwszy generał - kwatermistrz v. Ludendorff.

Oredzie niemieckie z czwartku.

(W. T. B.) Zachodnie pole walki: Nie było większych akcji bojowych.

Na obszarze Ancree, po obu brzegach Somme i między Avre a Oise walki przednich oddziałów,

z których sprowadzono jeńca. Również pod Arras, w Argonach, na wschodnim brzegu Mozy, pod Chambrette Fe i w lesie pod Apremont, jako też na północ od kanału między Renem a Marną udało się naszym oddziałom wycieczkowym uprowadzić z rowów nieprzyjacielskich 4 oficerów, przeszło 50 szeregowców i kilka karabinów maszynowych.

Wschodnie pole walki: Przy ponownie rozpoczęciach się mrozach nie wydarzyło się nic ważniejszego.

Front macedoński: Znaczne siły francuskie atakowały przez cały dzień raz po razie pozycje nasze na północno - zachód i na północ od Monastyrza. Na zachód od Nizopolo wtargnął nieprzyjaciół na niewielkiej przestrzeni do przedniego rowu. Zresztą rozbiły się ataki, przygotowane silnym ogniem, o znakomitą postawę załogi rowów oraz wskutek celnego ognia artylerii.

Między jeziorami Ochrida a Prespa odparto również ataki Francuzów, poprzedzone silnym ogniem.

Pierwszy generał - kwatermistrz v. Ludendorff.

Zniwo łodzi podwodnych.

(W. T. B.) Urzędowo donoszą: Nasze łodzie podwodne zatopiły świeżo 17 parowców, 2 żaglowce i 3 parowce rybackie o pojemności 48 150 ton.

Jedna z naszych łodzi podwodnych zniszczyła oprócz tego nieprzyjacielski mały krążownik o pochylonych kominach i urządzony jako pułapka na łodzie podwodne statek specjalny „Q 27”. Z ostatniego ujęto oficera, feldfebla i 4 ludzi, między nimi ciężko rannego.

Szeł sztabu admiralicy.

Rozpoczęcie ofensywy w Karpatach.

(Wat.) Na łamach dziennika „Russkoje Slovo” utrzymują, że nowa ofensywa w Karpatach rozpoczęła się już w najbliższych tygodniach. Naczelne dowództwo rosyjskie podobno wyczekuje tylko, aż śniegi w górach roztopią się i nastąpi okres wiosenny. Pod względem czysto militarnym Rosja jest podobno zupełnie już przygotowaną do ataku. Pewne przeszkody istnieją jedynie na polu komunikacji oraz w należytem uzbrojeniu żołnierzy w ciężkie armaty górskie.

Zbrojenia amerykańskie.

O zbrojeniach wojennych Ameryki donosi „Berl. Tagebl.” że komendant arsenału nowojorskiego ponownie wezwał wszystkich właścicieli jachtów, by dla bezpieczeństwa wód nowojorskich dostarczyli 500 statków i 10,000 ludzi.

Urzędowa zapowiedź uzbrojenia okrętów handlowych.

(W. T. B.) Telegram iskrowy Biura Wolffa donosi: Wedle „Associated Press” doniesienie, rozesełane przez departament państwowy do obcych rządów, ma następujące brzmienie: „Ze względu na obwieszczenie cesarskiego rządu niemieckiego z dnia 31-go stycznia, że w pewnych strefach morza zatapianie będą wszystkie okręty, nie wyłączając bezstronnych, bez względu na bezpieczeństwo znajdujących się na pokładzie osób i bez poprzedniego badania, postanowił rząd Stanów Zjednoczonych umieszczać na wszystkich amerykańskich okrętach handlowych, które przejeżdżają przez obszar blokady, uzbrojoną straż ku ochronie statków i życia znajdujących się na nich osób.”

Przegląd polityczny.

Cesarz a wywożenie Belgów.

(W. T. B.) Wybitni Belgowie rozmaitych kierunków politycznych zwrócili się do cesarza z prośbą, by zaprzestano przymusowego przenoszenia robotników belgijskich do Niemiec i zwrócono wywiezionych Belgów krajowi.

Podpisany pod adresem doniesiono obecnie: Cesarz kazał szczegółowo zbadać wytoczone życze-

na przez pana generała - gubernatora i inne miarodawcze czynniki i zastrzegł sobie decyzję aż do ukończenia tych dochodzeń. Tymczasem wszakże poczynił zarządzenia w tym kierunku, że niesłusznie do Niemiec wywiezione osoby, o ile to się jeszcze nie stało, bezwzględnie powrócić mogą do Belgii i że przymusowe przenoszenie do Niemiec nie mających pracy Belgów na razie zostanie zaprzestane.

Ustąpienie francuskiego ministra wojny.

(WTB.) Wskutek zajęć w parlamencie ustąpił minister wojny Liautey ze swego stanowiska.

Generał Liautey był ministrem wojny dokładnie przez trzy miesiące, od 15-go grudnia po śmierci generała Roques do 15-go marca. W tym czasie generał Liautey już kilkakrotnie groził ustąpieniem, szczególnie podczas osławionej debaty nad wnioskiem, dotyczącym zaprowadzenia służby przymusowej dla duchowieństwa francuskiego. Bezpośrednią przyczyną ustąpienia francuskiego ministra wojny była, jak się zdaje, debata w parlamencie w sprawie lotnictwa, przyczem domagano się od niego wyjawienia rozmaitych tajemnic, a czego żadną miarą nie chciał uczynić nawet na tajnym posiedzeniu. Ustąpienie generała Liautey'a przyspieszy niezawodnie upadek Brianda.

Nowe kredyty angielskie.

(W. T. B.) W izbie niższej zażądał Bonar Law kredytów uzupełniających w sumie 64 milionów funtów. Kredyty te zużyte być mają, jak następuje: na pszenicę 18 milionów, na pożyczki dla sprzymierzeńców 23 miliony, na amunicję i żeglugę również 23 miliony funtów.

Sprawy polskie.

Książę Drucki - Lubecki wystąpił z Koła Polskiego.

Jak donoszą z Berlina, zajmowało się Koło Polskie sejmowe atakami „Kraju” przeciwko polskim reprezentacyom poselskim. Jak w Kole parlamentarnem akcja zwracała się przeciwko posłowi Dombrowi, jako naczelnemu redaktorowi leszczyńskiego „Kraju,” tak Koło sejmowe pociągnęło do odpowiedzialności członka swego z Izby panów, księcia Drucko - Lubeckiego, jako wydawcę „Kraju.” Książę Drucki - Lubecki wyraził ubolewanie z powodu zarzutów o „masonery” i formy niektórych artykułów „Kraju,” odmówił jednak Kołu prawa sążenia działalności jego prywatnej jako wydawcy, i nie chciał zgodzić się na żądane oświadczenie. W następstwie tego książę Drucki - Lubecki wystąpił z Koła.

Z różnych stron.

Lloyd George mianowany honorowym obywatelem Londynu. (Wat.) „Times” donosi, że rada miejska Londynu postanowiła na swem ostatnim posiedzeniu zamianować Loyda George'a, w dowód uznania wielkich jego zasług, jakie położył dla ojczyzny, honorowym obywatelem miasta. Odnośny dyplom doręczony zostanie Lloyd Georgeowi w złotej kopercie.

Anglia tryumfuje — dni bezmięsne nie zostaną zaprowadzone. (Wat.) Pisma angielskie okazują wielkie zadowolenie z powodu ostatniego oświadczenia podsekretarza ministerium aprowizacyjnego, że wobec dostatecznych zapasów środków żywnościowych i wielkiej ilości mięsa, przewidywane dni bezmięsne nie zostaną na razie w Anglii zaprowadzone.

Znaczkii na chleb w Danii. (W. T. B.) Jak donosi „Politiken,” Dania z dniem 1-go kwietnia zaprowadza w siebie znaczkii na chleb. Zapasy zboża i mąki wprawdzie nie są mniejsze, aniżeli w roku zeszłym, atoli zachodzi obawa, że dowóz zewnątrz nie będzie tak znaczny i dlatego rząd zawczasu kieruje się przezornością. Dziennie na osobę przypadnie 315 gramów chleba, a osoby ciężko pracujące otrzymają znaczkii dodatkowe.

Kara za wykroczenie przeciwko bezstronności. Znany proces przeciwko naczelnemu redaktorowi pisma holenderskiego „Telegraaf” Schroederowi dobiegł ostatecznie do końca. Schroeder swego czasu w pewnym artykule wyraził się pod adresem mocarstw centralnych o „niesumiennych łajdakach.” Skazano go na trzy miesiące więzienia.

Od 15 do 24 marca

odbierają wszyscy listonosze przedpłatę za „Gazetę Gdańską” na przyszły kwartał. Kto chce otrzymywać bez przerwy pismo nasze, niechaj zawczasu zapisze sobie „Gazetę Gdańską” albo na najbliższej poczcie, albo też u listonosza.

Kto sobie teraz zapisze „Gazetę Gdańską,” a nie ma jeszcze naszego kalendarza, niechaj prześle kwit za drugi kwartał na dowód, załączony 20 fen. i poda dokładny adres, a otrzyma kalendarz.

Wysyłać będziemy kalendarz tak długo, dopóty zapas starczy.

Wszystkich Czytelników naszych prosimy, ażeby zachęćli znajomych do zapisania sobie również „Gazety Gdańskiej.”

Mianowicie niewiasty upraszamy, aby zająrzały do sąsiadek i przekonały się, czy tam jest w domu „Gazeta Gdańska.” Gdzie jej niema, niechaj zachęcą do zapisania pisma naszego i postarają się przez to o rozszerzenie „Gazety Gdańskiej.”

Każda z Czytelniczek powinna pozyskać nam przynajmniej jeden dom sąsiedzki i przypilnować, ażeby w nim zapisano sobie „Gazetę Gdańską.” Która zaś ma dobrą wolę i zachęci więcej ludzi do zapisania sobie „Gazety Gdańskiej,” tem lepiej się piśmu naszemu przysłuży.

Ziemianin

podpisuje pożyczkę wojenną, ponieważ własność i praca w zwycięskich Niemczech przyniosą błogosławieństwo;

Robotnik

ponieważ warunki życiowe tegoż, są najściślej związane z powodzeniem Kraju;

Przemysłowiec

który potrzebuje opieki Kraju i zadowolnionych robotników;

Kupiec

który źródła dochodu swego mieć musi pod osłoną silnego Kraju;

Starcy

gdyż niechcą wydać bezwzględnie wrogowi owoców swej pracy;

Młodzież

w gwałtownem dążeniu do wszystkiego co wielkie i szlachetne;

Wszyscy

podpisują szóstą pożyczkę wojenną, ponieważ posiadają nie tylko serce, ale i rozum.

Wiadomości potoczne.

Zniżenie cen bydła. Komisya parlamentarna dla spraw żywnościowych obradowała nad nowymi cenami na bydło. Ceny obniżone zostaną: a) za dobrane utuczone sztuki z 105—115 na 90 marek; b) za tucze woły i krowy do lat 7 a stadniki do lat 5 z 105 na 90 mk.; c) za starsze woły, krowy i stadniki w miarę wagi z 95 na 80, z 90 na 76, z 85 na 72, z 80 na 68, z 70 na 60 marek. Ceny te odnoszą się do centnara żywej wagi.

Zwalnianie ze szkoły dzieci, potrzebnych w rolnictwie. Na podstawie reskryptu ministra oświaty z 21-go stycznia i 6-go czerwca inspektorzy szkolni są upoważnieni do czasowego zwalniania ze szkoły dzieci, które chcą pomagać na roli i w ogrodzie. Zaleca się więc gospodarzom, którzy potrzebują pomocy, aby we właściwym czasie stawiali wnioski do inspektorów powiatowych.

Ostrożność z mydłem z gliny zaleca pewien lekarz w jednej z gazet. Przedewszystkiem szkodzi ono oczom. W wielu wypadkach, pisze on, stwierdził chorobę ocz, która z powodu używania mydła z gliny powstała. Wiele zapaleń ocz, mianowicie u dzieci powstaje z powodu tego, iż części mydła dostają się przy myciu do ocz, wywołując zapalenie.

Więcej uprzejmości wobec odbiorców! Zastępczy generał komnenderujący 12 korpusu armii ogłosił napomnienie skierowane do kupców i ich personelu, a występujące przeciwko surowemu i szorstkiemu postępowaniu wobec odbiorców. Podobne zachowanie się kupiectwa działa ujemnie na ogólny nastrój ludności i tak już znekanej trudnościami życiowymi. Generalna komenda w przyszłości występować będzie przeciwko takim kupcom z całą surowością.

Pomiędzy piekarzami panuje mylne mniemanie, że wolno im sprzedawać tylko całe 2 i 3 funtowe bochenki i że kupujący nie otrzyma wogóle chleba, je-

żeli nie odda piekarzowi 4 lub 6 odcinków karty chlebowej a za mniejszą ilość odcinków musi nabyć mąki. Tak w rzeczywistości nie jest. Piekarze są zobowiązani za każdą ilość ważnych odcinków karty chlebowej sprzedawać chleb, chociażby musieli bochenki dzielić. Konsument może więc kupić naprzykład pół i 1 i pół funta chleba. Tylko o ile zapotrzebowanie chleba u pojedynczych konsumentów na to pozwala, można za odpowiednie odcinki karty chlebowej nabywać i sprzedawać mąkę.

Podwyższenie ceny cukru do wyrobu czekolady i cukierków. Z Berlina donoszą, że cena za cukier dostarczony do fabryk wyrobów cukrowych zostanie podwyższoną o 30 marek na podwójnym centnarze, a prócz tego podatek wynosić będzie 5,80 marek o bok opłaty za dostawę 30 fenygów od podwójnego centnara. Urząd zajmujący się rozdziałem cukru ma nadzieję, że w ten sposób będzie można dostarczyć związkowi komunalnym cukier po tańszej cenie.

Zbieranie starego żelaza i odpadków żelaza. Stare żelazo i odpadki żelaza należy w interesie kraju zbierać i natychmiast sprzedawać. Kto nie zna odbiorców niech się zgłosi do urzędu wojennego: Kriegsamt, Kriegs - Rohstoff Abteilung, angegliederte Eisenzentrale, Abteilung „Schrott” Berlin. Königgrätzerstrasse 97-99.

Zarząd „Sokoła” donosi nam, że czystego dochodu z wieczornicy, odbytej 11. b. m. i ze sprzedaży pozostałych z Bazaru przedmiotów, zostało 426 marek i 61 fen., które odesłano Związkowi „Sokołów” w Poznaniu, celem wręczenia Komitetowi ratunkowemu dla Królestwa.

Gdańsk. 14 letnia Erna Dombrowska zatrudniona w tutejszej olejni została przez spadającą na podwórzu z dachu sopłą lodu uderzoną tak nieszczęśliwie w głowę, że pękła jej czaszka i zabita została na miejscu.

Sopot. Lekarz praktyczny dr. Majkowski, pełniący obecnie służbę lekarza wojskowego, otrzymał żelazny krzyż drugiej klasy.

Sopot. W jednym z tamtejszych hoteli otrula się pewna 30 letnia osoba. Jak sprawdzono, chodzi o osobę z Prus Wschodnich, która była zatrudniona w Gdańsku jako wyręczycielka pani domu.

Przed wyjazdem do Sopot zostawiła list do chlebodawców, w którym dziękuje za doznane dobrodziejstwa i donosi o zamiarze odebrania sobie życia. Przyczyna samobójstwa niewiadoma.

Gdańsk. Jak wiadomo, wydany został nakaz, aby z powodu panującego zimna zamknięto szkoły do 18 b. m. Ponieważ jednak zimno nie zwolniło i brak węgla panuje nadal, zostaną wakacje przedłużone do 17 kwietnia rb.

Elbląg. Przed tutejszą izbą karną stawał 50-letni robotnik Poeck z Essen, oskarżony o wieloletnie i fałszywą deklarację w miejsce przysięgi. W roku 1913 opuścił P. swą żonę w Essen i udał się do Aschhuben, gdzie ożenił się po raz drugi. Skargę o rozwód z swą pierwszą żoną wniósł dopiero w roku 1915. Izba karna skazała P. na rok więzienia. Spółoskarżoną terazniejszą żonę jego uwolniono od kary.

Malbork. Zbrojownię krzyżacką w Malborku zamierzają zamienić na muzeum wojenne. To muzeum wojenne ma zawierać okazy broni z czasów wojen pruskich i niemieckich oraz z obecnej wojny wszechświatowej.

Czersk. Do chlewa należącego do właściciela Morzecha w Czerskich wybudowaniach włamali się złodzieje i zabrali 2 świnie, ważące po 150 funtów, 3 kaczki i 3 gęsi przeznaczone do chowu, 4 kury i koguta. Również u właściciela Lewandowskiego w Czersku skradziono 3 gęsi na chów. Wszystkie zwierzęta zabito na miejscu.

Chojnice. Na tamtejszym dworcu obłożyła policja aresztem 2 centnary mięsa, które miały być wysłane do Piły i Berlina.

Chojnice. W nadzwyczajny sposób wykryto sprawców rozgałęzionej szajki złodziejskiej, która od dłuższego czasu popełniała kradzieże na tutejszym dworcu towarowym. U pewnego pijaka, który leżał przed jedną z kamienic, znaleziono w nieprawidłowy sposób nabytą flaszkę okowity. Z rozumowania pijaka można było wnioskować, że przy kradzieżach było więcej osób czynnych. Dotąd u 13 rodzin obłożono aresztem towary pochodzące z kradzieży. A mianowicie: wielką ilość cygar, kilkadziesiąt paczek papierosów, znaczne zapasy cukru, okrasy, krupów, fuzy z nabojami, różne narzędzia, materye na firany, rzemienie, całe wały płótna, obuwie męskie i damskie, towary kolonialne, które na kilku wozach przewieziono na policję. Oprócz tego skradli złodzieje swemu dozorczy 20 pudełek cygar. Beczki z okowitą, które się znajdowały na tutejszym dworcu, świdrami podziurawili i zawartość całymi węborkami zabrali do domów. Około 100 osób ma być zawikłanych w tę brudną sprawę.

Białogród. W majątku Gr. Tychow (?) zatrudnieni byli rosyjscy jeńcy ładowaniem beczek ze spirytusem. Jedną z beczek była nieszczelnie zamknięta i zaczął się z niej ulatniać spirytus, który jeńcy pili. Wszyscy popili się w ten sposób, że trzeba było przywołać lekarza celem docucenia ich. Jeden z nich jednakże mimo to zmarł wskutek zatrucia alkoholem.

Drukiem i nakładem „Gazety Gdańskiej” Jana Kwiatkowskiego w Gdańsku. Redaktor odpowiedzialny Henryk Wieczorkiewicz w Gdańsku.

Mocą uchwały Walnego Zebrania akcyonaryuszy z 2 marca 1917 r. zapisanej w rejestrze handlowym w dniu 15 marca 1917 r. zmienił Bank Włościański w Poznaniu firmę na

Bank Handlowy w Poznaniu

Towarzystwo Akcyjne.

Wszelkie interesa, prowadzone pod dotychczasową firmą, nadal załatwiać będziemy i ufamy, że Społeczeństwo w dalszym ciągu darzyć nas będzie Swojem zaufaniem.

Bank Handlowy w Poznaniu
Dr. Hącia.

Bank Ludowy E. G. m. u. H. w Chmielnie

wypożycza pieniądze pod dogodnymi warunkami i przyjmuje takowe (depozyta) za które płaci $3\frac{1}{2}$ i 4% .

Zarazem prosimy członków na czas odnowić weksle, płacić udziały, odpłaty i procenta abyśmy mogli innym zadosyć uczynić.

Ks. Prob. Sadowski. I. Wallerand. L. Reimer.

Bank Ludowy E. G. m. u. H. w Stanisławowie.

Przyjmuje depozyta (oszczędności) i płaci bez wypowiedzenia 3% , z 2—3 miesięcznym wypowiedzeniem $3\frac{1}{2}\%$, z półrocznym wypowiedzeniem 4% .

Dniami kasowymi są środy i soboty od godz. 1—3 po poł.

Bank Ludowy Eingetragene Genossenschaft mit unbeschränkter Haftpflicht.

ZARZĄD:

Józef Białk. Br. Ptach. Krefta.

KUPIEC Konsum CHMIELNO

poleca
swoje świeże nadeszłe towary i prosi z tego korzystać.

ZARZĄD.

Jak Dobre mydło

jest mój dobrze polecony i wypróbowany miękki środek zastępczy za salmiakowe mydło, burzy się beznagannie; najlepszy dla bielizny i domowego użytku. Bez karty. Pod gwarancją nieszkodliwy.

Węborek 10 funtowy Mk. 6.85

Wysyłka za zaliczką lub poprzedniemi nadeślaniami należności

L. Kuschlewski, Berlin N, Stargarder Strasse 44.

Bank Ludowy

Eingetr. Genossenschaft mit unbeschränkter Haftpflicht

w Gdańsku, przy Jopengasse 47 part.

Telefon nr. 1956, konto czekowe na poczcie nr. 943

przyjmuje depozyta,

płacąc od takowych

4 i 4 i pół procent

stosownie do wypowiedzenia od dnia wpłaty aż do dnia odbioru. Lokal banku otwarty codziennie od 9 do 1 w poł.

ZARZĄD:

Fr. Ornasz. M. Janicki. L. Laski.

Bank Kaszubski

Eingetr. Genossenschaft mit unbeschränkter Haftpflicht

w Wejherowie, (Neustadt WPr.)

Konto pocztowe: Gdańsk Nr. 4492.

Telefon 229.

udziela pożyczek

pod bardzo dogodnymi warunkami i przyjmuje

depozyta

płacąc od takowych od dnia złożenia do dnia odbioru 4% do $4\frac{1}{2}\%$ stosownie do wypowiedzenia.

ZARZĄD:

A. Chmielewski. Dr. Łącki. Bąkowski.

Bank Ludowy w Żukowie

udziela pożyczek i przyjmuje oszczędności

płać

3% i 4% procent

stosownie do wypowiedzenia.

Dni kasowe są poniedziałki i czwartki od godziny 12—2 po południu.

ZARZĄD.

Mathea. Ptach. Biczowski.

Palacz

odświeży swój język najlepszymi tabletkami Wyberta; smakują wybornie i chronią zarazem przed zanieczyszczeniem i ich następstwami.

W wszystkich aptekach i drogeriach mk. 1.—

Wyberta

TABLETKI

Na parchy

(świerzbiczkę) polecam wysyłać znakomity środek na 1 osobę 2,30 Mk. i za 3 osoby 8,25 Mk. i zaliczką

W. Mizgalski.

Trzemeszno — Tremessen b. Posen.

Gospodyni w średnim wieku z doświadczeniem w poszukiwaniu samodzielnej posady, zaraz lub od 1 go kwietnia, najchętniej na probostwo lub do samotnego pana, albo na folwarku pod dyspozycją pani. Zgłosz. do Eksp. Gaz. Gdańskiej. pod nr. 125.

Pianina-Skrzydła

największy wybór.

Max Lipczinsky, Jopengasse Nr. 7.

Papierosy

wprost z fabryki

po cenach oryginalnych

100 pap. sprz. cząstk. 1,8 fen.	1,60
100 " " " 3 " "	2,30
100 " " " 3 " "	2,50
100 " " " 42 " "	3,20
100 " " " 62 " "	4,50

Wysyłka tylko za zaliczką od 100 szt. począwszy papierosy i jakości od 100—do 200,—mk. za tysiąc **Goldenes Haus Zigarettenfabrik**, G. m. b. H. Berlin, Friedrichstr. 89. Fernspr. Centrum 7437.

Składajcie oszczędności

w następujących spółkach związkowych:

Borek, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Borek.
Brodnica, Bank, E. G. m. u. H., Strasburg Wpr.
Brusy, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Bruss Wpr.
Bydgoszcz, Bank Bydgoski, E. G. m. u. H., Bromberg.
Bydgoszcz, Bank Przemysłowy, E. G. m. u. H., Bromberg.
Chelmo, Bank, E. G. m. u. H., Culm Wpr.
Chelma, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Culmsee Wpr.
Chmielno, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Chmielno Wpr.
Czarnikau, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Czarnikau.
Czempin, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Czempin.
Czersk, Bank Czersk, E. G. m. u. H., Czersk Wpr.
Dakowy Mokre, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Dakowy Mokre, Kr. Grätz i. Posen.
Droszew, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Drosenau p. Kotowiecko.
Drzycim, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Drischmin Wpr.
Dubin, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Dubin.
Gdańsk, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Danzig.
Gębice, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Gembitz Kr. Mogilno.
Gniezno, Kasa Pożyczkowa w Gnieźnie, E. G. m. u. H., Gnesen.
Gniezno, Kasa Ul. E. G. m. u. H., Gnesen.
Golina, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Golina.
Golub, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Gollub Wpr.
Gołańcz, Bank ludowy dla Gołańczy i okolicy, E. G. m. u. H., Gollantsch.
Gostoczyn, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Liebenau Wpr.
Gościeszyn, „Ul”, Spar u. Darlehenskasse, E. G. m. u. H., Gościeszyn Kr. Boms.
Górzno, Bank, E. G. m. u. H., Górzno Wpr.
Grudziądz, Bank, E. G. m. u. H., Graudenz.
Inowrocław, Bank ludowy, E. G. m. b. H., Hohensalza.
Jaraczew, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Jaratschewo.
Kamieniec, Bank Kółka Włościańskiego, E. G. m. u. H., Kamieniec Bez. Posen.
Kartuszy, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Karthaus Wpr.
Kielno, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Koelln Wpr.
Klecko, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Kletzko.
Kobylin, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Kobylin.
Komórsk, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Gr. Komorsk Wpr.
Kostrzyn, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Kotschin.
Kościan, Bank Kupiecko-Przemysłowy, E. G. m. u. H., Kościan Bez. Posen.
Kościerzyna, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Berent Wpr.
Koźmin, Towarzystwo Pożyczkowe w Koźminie, E. G. m. u. H., Koschmin.
Kórnik, Bank ludowy-Volksbank, E. G. m. u. H., Kurnik.
Krobia, Bank ludowy w Krebi: E. G. m. u. H., Kröben.
Krotoszyn, Bank ludowy, zapisana spółka-Volksbank, E. G. m. u. H., Kretoschin.
Kwilcz, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Kwiltzsch.
Lipusz, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Lippusch Wpr.
Lubawa, Bank ludowy, E. G. m. b. H., Loebau Wpr.
Lubichowo, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Lubichow Wpr.
Ludzisko, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Ludzisk p. Markowitz Bez. Bromberg.
Łakocin, Bank ludowy, E. G. m. b. H., Lonkocin p. Radewitz.
Łęg, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Long Wpr.
Łobzenica, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Lobsens.
Łobzenica, Bank ziemski, E. G. m. b. H., Lobsens.
Margonin, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Margonin.
Miejska Górka, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Görden in Posen.
Mieszków, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Mieschkow.
Mieścisko, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Markstädt.
Mosina, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Moschin.
Murowana Goślina, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Murowana Goslin.
Nekla, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Nekla.
Nowe, Bank, E. G. m. u. H., Neuenburg.
Nowe Miasto n. D., Bank ludowy zu Neumark, E. G. m. u. H., Neumark Wpr.
Oborniki, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Obornik in Posen.
Odalanów, Kasa Pożyczkowa, E. G. m. u. H., Adelnau.
Ołobok, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Ołobok in Posen.
Osieczna, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Storchnest.
Osiek, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Ossieck Wpr.
Ostroróg, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Scharfenort.
Ostrzeszów, Bank ludowy w Ostrzeszowie, E. G. m. u. H., Schildberg in Posen.
Ottorowo, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Ottorowo Kr. Samter.
Pakość, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Pakosch.
Pelplin, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Pelplin Wpr.
Pempowo, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Pempowo Kr. Gostyn.
Pierzchowice, Bank, E. G. m. u. H., Portschiweiten p. Nikolaiken Kr. Stuhm Wpr.
Pierzchowice, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Portschiweiten p. Nikolaiken Kr. Stuhm Wpr.
Pleszew, Bank Kupiecki, E. G. m. u. H., Pleschen.
Pobiedziska, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Pudewitz.
Pogorzela, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Pogorzela Kr. Koschmin in Posen.
Poznań (św. Łazarz), Bank Pożyczkowy, E. G. m. u. H., Posen.
Puck, Bank Puck, E. G. m. u. H., Putzig Wpr.
Radzyn, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Rehden Wpr.
Rawicz, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Rawitsch.
Rogowo, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Rogowo.
Rogoźno, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Rogasen.
Sieraków, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Zirke a. W.
Skalmierzyce, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Skalmierzyce.
Skarszewy, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Schöneck Wpr.
Sepoty, Bank ludowy-Volksbank, E. G. m. u. H., Zoppot Wpr.
Staniszewo, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Stanischewo Wpr.
Starogard, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Pr. Stargard.
Starytarg, Bank Prywatny — Privatbank zu Altmark, E. G. m. u. H., Altmark Kr. Stuhm.
Stęszewo, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Stenschenwo.
Stężyca, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Stendsitz Wpr.
Strzałkowo, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Stralkowo.
Sulmierzyce, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Sulmirschütz.
Swarzędz, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Schwarsenz.
Śrem, Bank ludowy — Volksbank, E. G. m. u. H., Schrimm.
Środa, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Schroda.
Tarnowo, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Schlehen.
Tczew, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Dirschau Wpr.
Trzemeszno, Kasa Pożyczkowa, E. G. m. u. H., Tremessen.
Tuchola, Bank, E. G. m. u. H., Tuchel Wpr.
Tychnowy, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Tiefenau Wpr.
Wąbrzeźno, Bank ludowy, E. G. m. u. H. in Briesen Wpr.
Wejherowo, Bank Kaszubski, E. G. m. u. H., Neustadt Wpr.
Wiele, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Wielle Wpr.
Wieleś, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Filehne a. Ostbahn.
Wiecibork, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Vandsburg Wpr.
Wyrzysk, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Wirsitz.
Zblew, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Hochstüblau.
Złotów, Bank ludowy — Volksbank, E. G. m. u. H., Flatow Wpr.
Złotów, Bank Parcelacyjny, — Landbank, E. G. m. b. H., Flatow Wpr.

Bracia! Rozszerzajcie „Gazetę Gdańską”.